

2017

**TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL
ŞUBESİ İSİG KOMİSYONU**

İSİG KOMİSYON RAPORU – İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞÇİ GÜVENLİĞİ PANELİ

TMMOB

Çevre Mühendisleri Odası

İstanbul Şubesi

KOLAYLAŞTIRICI

Ömür YAŞAYAN -TMMOB ÇMO İstanbul Şubesi YK Üyesi

KONUŞMACILAR

Türkiye`deki İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği

Zehra GÜNER

İş Güvenliği Uzmanı

OSGB`lerde çalışan İş Güvenliği Uzmanlarının Yaşadığı Sorunlar ve Çözüm Önerleri

Hakan TEKİN

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi İsig Komisyonu

9 Mayıs 2017 Salı Günü TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi binasında gerçekleştirilen **İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği Paneli** üye ve dostlarımızın katılımıyla gerçekleştirildi. Panel 4- 10 Mayıs İşçi Sağlığı ve Güvenliği Haftası nedeniyle İş Güvenliği Uzmanlarının çalışma ortamlarındaki hakları, sorumluluklarını, çalışma hayatında yaşadıkları sorunları ve çözüm önerileri konuşuldu.

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi **Ömür YAŞAYAN** moderatörlüğü ile konuşmacılar hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra **Türkiye`deki İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği** sunumu ile **Zehra GÜNER**, **OSGB`lerde çalışan İş Güvenliği Uzmanlarının Yaşadığı Sorunlar ve Çözüm Önerleri** sunumu ile **Hakan TEKİN** ardından üye ve dostlarımızın soru ve cevapları ile panelimiz sona ermiştir.

Zehra Güner - Türkiye'deki İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği Sonuç Raporu;

Çalışma yaşamının önemli parçalarından biri işçi sağlığı ve güvenliği alanı. İşçi sağlığı ve iş güvenliği, rakamlar ve istatistiklerin hâkim kılındığı bir alan olarak topluma yansıtılıyor. Bunun içinde pek çok aşlık var elbette. Rakamlara ve istatistiklere karşı olduğum için değil, ancak bu alanın istatistiklere sıkıştırılmasına karşı çıkmak gerekiyor. Çünkü bu sıkışmanın doğal sonucu yabancılaşma oluyor. Toplumsal hafızaya ölen işçilerin sayısı bilgi olarak aktarılıyor. Bu alana dair duyarlılığı artırmanın yolu yalnızca istatistik açıklamakla yetinmemek.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alınına baktığımızda tablo çok kötü. Kimse bu tablo iyidir demiyor. TMMOB, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanına dair en fazla çalışma yapan örgütlerden biri. Bu alanın kötü olmasının nedeni kamusal alanın etkinliğinin daralması, denetimin eksikliği ve alanın özelleştirilmesinde olduğunu düşünüyorum.

Birkaç konuyu ele alarak tablonun ülkemizde neden kötü olduğunu açıklamaya çalışmak istiyorum.

Kayıtdışılık

Kayıtdışılık Türkiye kapitalizminin tercihi, ekonomi politikalarının önemli bir parçasıdır.

AKP iktidarında yüzde 50 olan kayıtdışı oranının yüzde 43'lere düştüğü iddia ediliyor ki bu rakam da çok yüksek. Tarım ülkemizde hâkim sektörlerden biri ve kayıtdışılığın en yüksek olduğu ve iş cinayetlerinin de en yüksek olduğu sektörlerden biri. Bunun gibi inşaat sektörünü de sayabiliriz. Kayıt dışı çalışmanın en fazla olduğu inşaat sektörü, iş cinayetlerinde de en fazla kaybın olduğu sektör.

6331 sayılı yasanın kapsamı

Ülkemiz işletmelerinin yalnızca yüzde ikisinde 50 ve üzerinde işçi bulunuyor.

25.000 işyerinde (Bu toplam işyerlerinin yüzde ikisini oluşturuyor) 50 ve üzerinde işçi çalışıyor. İşyerlerinin yüzde 98'ini ise 1-10 çalışanın bulunduğu işyerleri oluşturuyor.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasına göre az tehlikeli sınıfta yer alan ve 50 çalışanın altında bulunan işyerleri ve kamu işyerleri yasa kapsamında değil. Kaba bir yaklaşımla ülkemizdeki işletmelerin yüzde ikisine ya da biraz da üzerindeki orandaki işletmelere 6331 sayılı yasa uygulanıyor.

Kuralsızlık

2003 yılında çıkarılan 4857 sayılı Yasa ile çalışma yaşamında esneklik yasal hale getirildi. Çalışma süreleri, istihdam biçimleri, iş sözleşmeleri esnetildi. İşçiler daha güvencesiz ve kuralsız çalışmaya başladı. Esneklik sömürüyü daha da artırdı. Bu sürece Türkiye'de siyasal islam ve gericileşme eşlik etti. Özelleştirmeler, kuralsızlığı daha da güçlendirdi. Gericileşme, işsizlik, yoksullaşma kuralsızlık hepsi bir arada işçilerin üzerine çöktü. Daha fazla kâr elde etmek isteyen patronlar, hizmetleri taşere etti ve kuralsızlık daha da arttı. Bununla birlikte iş cinayetleri de arttı.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanı kamusal kaynaklara yaslandığı ve yaşamın içinde bir bütün olarak ele alındığında işçilerin sağlıklı çalışmasının mümkün olduğu önemli bir deneyim mevcut: SSCB

İSG çoğu kapitalist devlette olduğu gibi çalışma bakanlığına değil, sağlık bakanlığının yetki ve sorumluluğunda yapılandırılmış. İnsanın sağlıklı olması merkeze alınmış.

Kamu, yerel örgütlenmeler ve sendikalar aracılığı ile güçlü bir denetim mekanizması kurulmuş. Araştırma, geliştirme enstitüleri kurulmuş. Sosyal güvenlik sistemi güçlendirilmiş, işçilerin kolayca yararlanabileceği spor alanları inşa edilmiş, işçilerin istirahatini sağlanan ve ücretsiz yararlanabildikleri senatoryumlar, kaplıcalar, kamplar inşa edilmiş. Çalışma süreleri azaltılmış. Ekim devriminin 100. Yılında sekiz saatten yedi saate indirilmiş.

SSCB'de tamamen farklı bir anlayış ve yaklaşımla işçi sağlığı ve iş güvenliği alanı yapılandırılmış. Ülkemizde de çalışma yaşamı işçilerin sağlıklı yaşamasına odaklanmalı ve işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki profesyoneller kamuya bağlı çalışmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde devletin tek başına yasa koyucu olarak devrede olduğu bugün iş cinayetlerini artırıyor ve alanın kâr olgusuna terk edilmesi işçilerin ve iş güvenliği profesyonellerinin daha kötü koşullarda çalışmasına neden oluyor.

Hakan TEKİN - OSGB'lerde çalışan İş Güvenliği Uzmanlarının Yaşadığı Sorunlar ve Çözüm Önerleri

Sonuç Raporu;

Mevzuatta ön görülen çalışma süresinin yetersiz olması ve iş güvenliği uzmanlarının aylık 217,5 saatlik hizmet süresinin OSGB'lerce kullanılmak istenmesi nedenleriyle ayda çok fazla işyerine hizmet vermek durumunda kalınması, işçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanması çalışmalarını verimsiz hale getirmektedir.

OSGB'lerce iş güvenliği uzmanları için yapılan bazı sözleşmeler, ticari kaygılar içermekte olup iş güvenliği uzmanların aleyhinedir. Hukuki destek alınması gerekmektedir.

İş güvenliği uzmanları için belirlenmiş asgari ücretlerin olmaması, serbest ekonomi modelinde düşük ücretler ile çalışmalarına neden olmakta, uzmanlar verdikleri emeğin ve aldıkları hukuki sorumluluğun karşılığında hak ettiği değeri alamamaktadır. İş güvenliği uzmanlarının ücretlerini işverenden veya OSGB sahiplerinden alması bağımsız çalışmalarına engel olmakta ve iş güvence sorununu doğurmaktadır.

Asgari ücretin işyeri tehlike sınıfı, işçi sayısı ve işyeri faaliyet alanı büyüklüğü gibi parametreler göz önüne alınarak TMMOB İKK İSİG tarafından belirlenmesi ve SGK ile protokol imzalanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

İş güvenliği uzmanları ücretlerini işverenden değil; Kamu bünyesinde oluşturulacak ve işverenlerin ücretlerini buraya yatırdıkları bir fondan almalıdır. Kamu bünyesinde oluşturulacak bu fonun işleyişi ve denetim mekanizmasında işçi temsilcilerine ve melek örgütleri temsilcilerine yer verilmelidir. Böylelikle iş güvenliği uzmanlarının denetim yapabilmeleri için sahip olmaları gereken bağımsızlık sağlanmış olacaktır.

"Bildirilen eksiklik ve aksaklıkların acil durdurmayı gerektirmesi veya yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı ve benzeri acil ve hayati tehlike arz etmesi, meslek hastalığına sebep olabilecek ortamların bulunmasına rağmen işveren tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hâlinde, bu durum işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanınca, Bakanlığın yetkili birimine bildirilir." Bu madde ile işverenin yapmadığı/yapamadığı uygunsuzlukların takipçisi ve sorumlusunun iş güvenliği uzmanı olduğu vurgulanıp iş güvenliği uzmanları her türlü sorunda Bakanlığa karşı sorumlu tutulurken işverenin sorumluluğu yok edilmeye çalışılmakta, devletin denetim mekanizmasının işlerliğinin üzeri örtülmeye çalışılmaktadır.

İş güvenliği uzmanlarının genellikle, statü olarak insan kaynakları, kalite veya muhasebe birimlerine bağlı çalışması, görev yetki sorumluluklarında belirtilmiş olan işverene karşı rehberlik ve sorumluluğuna aykırı bir durumdur. İş güvenliği uzmanları işveren veya vekillerine bağlı çalışmalıdır.

Uzmanlık mesleki birikim ve deneyim gerektirdiğinden iş güvenliği uzmanı olma şartları herkesin kendi meslek alanında olacak şekilde mesleki uzmanlık yoluna gidilmelidir. Uzmanlık eğitim programlarının süresi arttırılmalı, içeriği düzenlenmeli ve staj yapılması durumu denetlenmelidir.

İş Sağlığı ve Güvenliği yüksek lisans programları ticari bir faaliyet alanı olmaktan çıkarılmalıdır. Kontenjan, eğitim kalitesi ve süresi sorgulanmalı ve programların denetimi arttırılmalıdır.

İşçi sağlığı ve işçi güvenliğinin sağlanması adına sertifikasını parayla kiralayan uzmanların önüne geçilmelidir.

OSGB'ler tarafından habersiz dışa görevlendirmelerin yapılamaması adına, İSG-Kâtip bünyesinde iş güvenliği uzmanlarının da onay verebileceği şekilde düzenleme yapılması gerekmektedir.

İş Sağlığı ve güvenliği değil İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği ifadesinin kullanılması, işçilerin sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşması adına her kademedeki okullarda işçi sağlığı ve güvenliği derslerin zorunlu ders olması gerekmektedir.

Tüm bunların yanında işçi sağlığı ve işçi güvenliği profesyonelleri tarafından, bireysel bakış açısından uzaklaşıp toplumsal bakış açısı ve toplumsal çıkarlar hedeflenerek işbirlikçi ve paylaşımcı davranılması oldukça önemlidir.

TMMOB

Çevre Mühendisleri Odası

İstanbul Şubesi

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Komisyonu

09 Mayıs 2017